

KARTA PRZEDMIOTU

- Dane podstawowe**

Nazwa przedmiotu	Sprzeciw sumienia. Aspekty prawno-medyczne
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Conscientious objection. Legal and medical aspects.
Kierunek studiów	Prawo
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	(jednolite magisterskie)
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	studia stacjonarne
Dyscyplina	nauki prawne
Język wykładowy	polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	Ks. dr hab. Piotr Stanisław, prof. KUL/ks. mgr lic. Michał Czelný
---	--

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
wykład			
konwersatorium	15	VII, IX	3
ćwiczenia			
laboratorium			
warsztaty			
seminarium			
proseminarium			
lektorat			
praktyki			
zajęcia terenowe			
pracownia dyplomowa			
translatorium			
wizyta studyjna			

Wymagania wstępne	Zajęcia przeznaczone są dla studentów IV i V roku studiów. Studenci powinni posiadać wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne z zakresu prawa konstytucyjnego i prawa wyznaniowego, w szczególności posiadać wiedzę o źródłach prawa i hierarchii norm prawnych, ogólnych zasadach tworzenia i stosowania prawa, znać i rozumieć zasady wykładni prawa, posługiwać się specjalistyczną terminologią prawniczą.
-------------------	--

- Cele kształcenia dla przedmiotu**

<p>C.1. zapoznanie z podstawowymi pojęciami z zakresu problematyki związanej z prawem do sprzeciwu sumienia i przepisami obowiązującymi w tym zakresie;</p> <p>C.2. wyrobienie umiejętności w zakresie: posługiwania się podstawowymi pojęciami związanymi z prawem do sprzeciwu sumienia; wyrobienie umiejętności w zakresie korzystania z różnych źródeł prawa i innych dokumentów; interpretacji przepisów prawnych i innych dokumentów; wyrobienie umiejętności samodzielnego rozwiązywania prostych problemów prawnych;</p> <p>C.3. wyrobienie umiejętności odpowiedniej i rzeczowej oceny działań poszczególnych podmiotów z perspektywy realizacji wolności sumienia i religii; wyrobienie umiejętności wykorzystywania zdobytej</p>

wiedzy w praktyce zawodowej;

• **Efekty kształcenia dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych**

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	Zna terminologię z zakresu prawa wyznaniowego, w szczególności prawa do sprzeciwu sumienia, a także współcześnie obowiązujące normy prawne w tym zakresie.	K_W03
W_02	Ma podstawową wiedzę o źródłach prawa z zakresu prawa wyznaniowego, prawa medycznego i hierarchii norm prawnych.	K_W04
W_03	Ma podstawową wiedzę o różnych rodzajach instytucji prawnych prawa wyznaniowego oraz pogłębioną w odniesieniu do wybranych instytucji prawnych. Zna i rozumie sposoby funkcjonowania wybranych instytucji prawa.	K_W07
W_04	Ma podstawową wiedzę o relacjach między strukturami organizacyjnymi a także między instytucjami społecznymi, gospodarczymi, medycznymi w aspekcie prawnym w skali krajowej i międzynarodowej. Ma pogłębioną wiedzę w odniesieniu do wybranych struktur i instytucji prawa wyznaniowego.	K_W08
W_05	Ma podstawową wiedzę o rodzajach więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowościami i ich wpływie na prawo wyznaniowe i prawo medyczne. Pogłębioną w odniesieniu do wybranych kategorii więzi społecznych na tle prawnym.	K_W09
W_06	Zna metody i narzędzia w tym techniki pozyskiwania danych właściwe dla prawa wyznaniowego i medycznego.	K_W10
W_07	Ma wiedzę o normach prawnych organizujących struktury i instytucje prawne oraz rządzące nimi prawidłowości. Identyfikuje w tym zakresie kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin prawa.	K_W11
W_08	Zna zasady wykładni i interpretacji norm z zakresu prawa wyznaniowego i prawa medycznego.	K_W12
W_09	Zna uprawnienia przysługujące poszczególnym podmiotom indywidualnym oraz zbiorowym wynikające z prawa do wolności sumienia i religii	K_W13
UMIEJĘTNOŚCI		
U_01	Potrafi dokonywać obserwacji i interpretacji zjawisk społecznych, gospodarczych oraz prawnych, analizuje ich powiązanie z wiedzą z zakresu prawa wyznaniowego.	K_U01
U_02	Potrafi wykorzystywać wiedzę teoretyczną z zakresu prawa wyznaniowego, w szczególności wiedzę dotyczącą prawa do wolności sumienia pracowników ochrony zdrowia.	K_U02
U_03	Posiada umiejętność posługiwania się pojęciami prawnymi z zakresu prawa wyznaniowego i prawa medycznego w celu rozumienia i analizy zjawisk prawnych.	K_U03
U_04	Potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać swoje profesjonalne umiejętności, korzystając z różnych źródeł (w języku rodzimym i obcym) w nowoczesnych technologiach (ICT).	K_U04
U_05	Posiada umiejętności badawcze obejmujące formułowanie i analizę problemów prawnych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników pozwalające na rozwiązanie problemów prawnych pojawiających się w prawie wyznaniowym i prawie medycznym (interpretacja, wykładnia przepisów, orzeczeń, literatury).	K_U05

U_06	Potrafi właściwie analizować przyczyny i przebieg wybranych procesów i zjawisk społecznych, gospodarczych, politycznych, oraz prognozować ich skutki prawne.	K_U06
U_07	Potrafi w sposób precyzyjny i spójny wypowiadać się w mowie i piśmie na temat problemów wchodzących w zakres prawa wyznaniowego w sposób szczególny prawa do wolności sumienia i religii, zwłaszcza w odniesieniu do kontrowersyjnych moralnie świadczeń medycznych.	K_U07
U_08	Potrafi używać specjalistycznego języka prawnego z zakresu prawa wyznaniowego i prawa medycznego i porozumiewać się nim w sposób precyzyjny i spójny przy użyciu różnych technik komunikacyjnych ze specjalistami w zakresie prawa jak i odbiorcami spoza grona specjalistów.	K_U08
U_09	Posiada umiejętność samodzielnego merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem poglądów innych autorów w tym stawiać tezy, trafnie formułować wnioski oraz tworzyć syntetyczne podsumowania i oceny wybranych problemów.	K_U09
U_10	Potrafi samodzielnie rozwiązywać proste problemy prawne, stawiać jasne tezy oraz wykorzystywać zdobytą wiedzę w celu trafnego formułowania podsumowań dotyczących sporów wokół medycznej klauzuli sumienia.	K_U10
U_11	Potrafi posługiwać się zasadami i normami etycznymi w podejmowanej działalności, dostrzega i analizuje dylematy etyczne, przewiduje skutki konkretnych działań w obszarze poszczególnych dziedzin prawa.	K_U12
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_01	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę kształcenia się przez całe życie.	K_K01
K_02	Potrafi pracować w zespole pełniąc różne role (prelegenta, dyskutanta, doradcy, krytycznego analityka, komentatora efektów), umie przyjmować i wyznaczać zadania, ma elementarne umiejętności organizacyjne pozwalające na realizację zakładanych celów. Bierze odpowiedzialność za powierzone mu zadania.	K_K02
K_03	Potrafi odpowiednio ocenić priorytety służące realizacji określonego lub narzuconego zadania, dba o terminową i efektywną realizację zadań.	K_K03
K_04	Ma przekonanie o wadze zachowania się w sposób profesjonalny i etyczny.	K_K04
K_05	Umie uczestniczyć w przygotowaniu projektów społecznych, obywatelskich uwzględniając aspekty prawne. Potrafi przewidzieć wielokierunkowe skutki społeczne swojej działalności.	K_K05
K_06	Potrafi uzupełniać i doskonalić nabytą wiedzę i umiejętności z zakresu prawa wyznaniowego, prawa medycznego i bioetyki	K_K06
K_07	Odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej pracy.	K_K07
K_08	Umie myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy.	K_K08

- **Opis przedmiotu/ treści programowe**

- | |
|---|
| <ol style="list-style-type: none"> 1. Zagadnienia wstępne - Wolność religijna w aspekcie indywidualnym, sumienie człowieka, sprzeciw sumienia a klauzula sumienia 2. Medyczna klauzula sumienia - definicja, treść, zakres, podstawy prawne 3. Cele współczesnej medycyny a medyczna klauzula sumienia 4. Klauzula sumienia w zawodzie lekarza 5. Klauzula sumienia w zawodzie pielęgniarki i położnej |
|---|

- Metody realizacji i weryfikacji efektów kształcenia**

Symbol efektu	Metody dydaktyczne <i>(lista wyboru)</i>	Metody weryfikacji <i>(lista wyboru)</i>	Sposoby dokumentacji <i>(lista wyboru)</i>
WIEDZA			
W_01	wykład konwersatoryjny dyskusja metoda SWOT praca z tekstem studium przypadku (case study)	obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
W_02	wykład konwersatoryjny dyskusja metoda SWOT praca z tekstem studium przypadku (case study)	obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
W_03	wykład konwersatoryjny dyskusja metoda SWOT praca z tekstem studium przypadku (case study)	obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
W_04	wykład konwersatoryjny dyskusja metoda SWOT praca z tekstem studium przypadku (case study)	obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
W_05	wykład konwersatoryjny dyskusja metoda SWOT praca z tekstem studium przypadku (case study)	obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
W_06	wykład konwersatoryjny dyskusja metoda SWOT praca z tekstem	obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem

	studium przypadku (case study)		uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
W_07	wykład konwersatoryjny dyskusja metoda SWOT praca z tekstem studium przypadku (case study)	obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
W_08	wykład konwersatoryjny dyskusja metoda SWOT praca z tekstem studium przypadku (case study)	obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
W_09	wykład konwersatoryjny dyskusja metoda SWOT praca z tekstem studium przypadku (case study)	obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
UMIĘTNOŚCI			
U_01	analiza tekstu burza mózgów/giełda pomysłów metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) metoda SWOT studium przypadku (case study) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
U_02	analiza tekstu burza mózgów/giełda pomysłów metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) metoda SWOT studium przypadku (case study) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
U_03	analiza tekstu burza mózgów/giełda pomysłów metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) metoda SWOT studium przypadku (case study) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji

U_04	<p>analiza tekstu burza mózgów/giełda pomysłów metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) metoda SWOT studium przypadku (case study) odgrywanie ról (drama) dyskusja</p>	<p>sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium</p>	<p>protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji</p>
U_05	<p>analiza tekstu burza mózgów/giełda pomysłów metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) metoda SWOT studium przypadku (case study) odgrywanie ról (drama) dyskusja</p>	<p>sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium</p>	<p>protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji</p>
U_06	<p>analiza tekstu burza mózgów/giełda pomysłów metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) metoda SWOT studium przypadku (case study) odgrywanie ról (drama) dyskusja</p>	<p>sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium</p>	<p>protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji</p>
U_07	<p>analiza tekstu burza mózgów/giełda pomysłów metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) metoda SWOT studium przypadku (case study) odgrywanie ról (drama) dyskusja</p>	<p>sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium</p>	<p>protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji</p>
U_08	<p>analiza tekstu burza mózgów/giełda pomysłów metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) metoda SWOT studium przypadku (case study) odgrywanie ról (drama) dyskusja</p>	<p>sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium</p>	<p>protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji</p>
U_09	<p>analiza tekstu burza mózgów/giełda pomysłów metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) metoda SWOT studium przypadku (case study) odgrywanie ról (drama) dyskusja</p>	<p>sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium</p>	<p>protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji</p>
U_10	<p>analiza tekstu burza mózgów/giełda pomysłów metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) metoda SWOT studium przypadku (case study)</p>	<p>sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja</p>	<p>protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione</p>

	odgrywanie ról (drama) dyskusja	kolokwium	kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
U_11	analiza tekstu burza mózgów/giełda pomysłów metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) metoda SWOT studium przypadku (case study) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium karta oceny/raport z obserwacji
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) praca w grupach w różnych rolach (lidera, sprawozdawcy, uczestnika) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	karta obserwacji protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium
K_02	metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) praca w grupach w różnych rolach (lidera, sprawozdawcy, uczestnika) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	karta obserwacji protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium
K_03	metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) praca w grupach w różnych rolach (lidera, sprawozdawcy, uczestnika) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	karta obserwacji protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium
K_04	metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) praca w grupach w różnych rolach (lidera, sprawozdawcy, uczestnika) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	karta obserwacji protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium
K_05	metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) praca w grupach w różnych rolach (lidera, sprawozdawcy, uczestnika) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	karta obserwacji protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium
K_06	metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) praca w grupach w różnych rolach (lidera, sprawozdawcy, uczestnika) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	karta obserwacji protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione

			kolokwium
K_07	metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) praca w grupach w różnych rolach (lidera, sprawozdawcy, uczestnika) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	karta obserwacji protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium
K_08	metoda problemowa PBL (Problem Based Learning) praca w grupach w różnych rolach (lidera, sprawozdawcy, uczestnika) odgrywanie ról (drama) dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych obserwacja praca pisemna/referat prezentacja kolokwium	karta obserwacji protokół oceniony tekst pracy pisemnej/plik z referatem uzupełnione i ocenione kolokwium

- **Kryteria oceny, wagi**

ZALICZENIE PRZEDMIOTU W FORMIE STACJONARNEJ:

10 % – aktywny udział w zajęciach

20 % – przygotowanie referatu

70 % – kolokwium

Do uzyskania oceny dostatecznej konieczne jest uzyskanie co najmniej 25 pkt, które można uzyskać w następujący sposób:

- do 35 pkt z kolokwium;
- do 5 pkt za aktywny udział w zajęciach;
- do 10 pkt za przygotowanie i wygłoszenie referatu.

PUNKTACJA

46 pkt i więcej – 5 (bardzo dobry)

41-45 pkt – 4,5 (plus dobry)

36-40 pkt – 4 (dobry)

31-35 pkt – 3,5 (plus dostateczny)

25-30 pkt – 3 (dostateczny)

poniżej 25 pkt – 2 (niedostateczny)

ZALICZENIE PRZEDMIOTU W FORMIE ZDALNEJ:

10% - aktywny zdalny udział w zajęciach warsztatowych za pośrednictwem platformy MTeams;

20% - przygotowanie referatu;

70% - kolokwium za pośrednictwem platformy Moodle.

Do uzyskania oceny dostatecznej konieczne jest uzyskanie co najmniej 25 pkt, które można uzyskać w następujący sposób:

- do 35 pkt z kolokwium;
- do 5 pkt za aktywny udział w zajęciach warsztatowych;
- do 10 pkt za przygotowanie referatu.

PUNKTACJA

- 46 pkt i więcej – 5 (bardzo dobry)
- 41-45 pkt – 4,5 (plus dobry)
- 36-40 pkt – 4 (dobry)
- 31-35 pkt – 3,5 (plus dostateczny)
- 25-30 pkt – 3 (dostateczny)
- Poniżej 25 pkt – 2 (niedostateczny)

- **Obciążenie pracą studenta**

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	15
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	45

- **Literatura**

Literatura podstawowa
Stanisz P., Pawlikowski J., Ordon M. (red.), <i>Sprzeciw sumienia w praktyce medycznej - aspekty etyczne i prawne</i> , Lublin 2014.
Galewicz W. Jak rozumieć medyczną klauzulę sumienia? <i>Diametros</i> nr 34 (grudzień 2012): 136–153
Pawlikowski J. Prawo do sprzeciwu sumienia przez personel medyczny - problemy etyczno-prawne, w: http://www.incet.uj.edu.pl/dzialy.php?l=pl&p=32&i=3&m=22&z=0&n=2&k=5
Pawlikowski J. Prawo do sprzeciwu sumienia w ramach legalnej opieki medycznej. Rezolucja nr 1763 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z dnia 7 października 2010 roku (The Right to Conscientious Objection in Lawful Medical Care. Resolution 1763 of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe of 7 October 2010), SPW, Nr 14/2011, str. 313-338.
Nawrot O. (red.), <i>Klauzula sumienia w państwie prawa</i> , Sopot 2015.
Piestrak R., Psonka Sz., Szast M. (red.), <i>Klauzula sumienia. Regulacje prawne vs rzeczywistość</i> , Stalowa Wola 2015.
Literatura uzupełniająca
Głusiec W. Klauzula sumienia dla farmaceutów. Analiza opinii wydanej przez Comitato Nazionale per la Bioetica, <i>Diametros</i> nr 32 (czerwiec 2012): 62-76.
Opis kazuśów na stronie Polskiego Towarzystwa Bioetycznego [http://www.incet.uj.edu.pl/dzialy.php?l=pl&i=3&p=31&m=27&z=0]